

Pensioenhervormingen in Nederland in een macro-economisch perspectief

---

*Bijeenkomst met de klankbordgroep van het
Netspar thema The Macroeconomics of
Pension Reform*

8 februari 2010

Vragen aan klankbordgroep

- 1. Wat zijn de meest prangende beleidsvragen voor de toekomst?*
- 2. Welke onderzoeksvragen zijn het meest urgent?*
- 3. Hoe kijkt de klankbordgroep aan tegen verbreding en verdieping?*

Prangende beleidsvragen

- *Eerste pijler pensioenstelsel:*
  - ▶ *Pensioenleeftijd*
  - ▶ *Hoogte uitkering afhankelijk van arbeidsverleden, inkomen of vermogen*
- *Tweede pijler pensioenstelsel:*
  - ▶ *Van DB naar (C)DC*
  - ▶ *FTK*
  - ▶ *Doorsneesystematiek*
  - ▶ *Reikwijdte verplichtstelling*
  - ▶ *Transparantie*
- *Derde pijler pensioenstelsel:*
  - ▶ *Subsidies*
  - ▶ *Transparantie*

Prangende beleidsvragen II

- *Heeft Nederland het beste pensioenstelsel ter wereld?*
  - ▶ *Verhouding tussen drie pijlers*
  - ▶ *Meer peilers vereist?*
- *Economische omgeving*
  - ▶ *Vergrijzende bevolking*
  - ▶ *Globalisering op mondiaal niveau*
  - ▶ *Hervormingen van pensioenstelsels in omringende landen*
  - ▶ *Nederland uniek met volwassen tweede pijler*

Stochastische modellen

- *2-periode modellen*
  - ▶ *Papers over risicodeling en herverdeling in 2-pijlersysteem*
  - ▶ *Paper over risicodeling en arbeidsmarkt*
  - ▶ *Paper over discontinuïteitrisico*
- *Multi-periode modellen*
  - ▶ *Papers over risicodeling en herverdeling in 2-pijlersysteem*
  - ▶ *NEA paper 16*
  - ▶ *Panel paper Risk Factors in Pension Returns*
  - ▶ *Paper over privatisering pensioenen*

Intergenerationele risicodeling

- *Optimale risicodeling tussen generaties*
  - ▶ *Welvaartswinst tussen 4 en 19%*
- *Can dit optimale stelsel worden gereproduceerd?*
  - ▶ *Soms wel, soms niet*
- *Arbeidsmarktdistorties*
  - ▶ *Winst risicodeling vele malen groter dan verlies vanwege slechter functioneren van arbeidsmarkt*
- *Doorsneepremie*
  - ▶ *Soortgelijk conclusie*
- *Discontinuïteitrisico*
  - ▶ *Groot, maar beheersbaar?*
- *De rol van extreme events*
- *Vergeet de herverdeling niet!*

Beleid

- *Commissies*
  - ▶ *Commissie-Parameters*
  - ▶ *Commissie-TAP*
  - ▶ *Expert studie voor het OESO landenexamen*
- *Onderzoekspapers*
  - ▶ *Panel paper over coördinatie pensioenbeleid*
  - ▶ *Panel paper over Stabiliteits- en Groeipact*
  - ▶ *Discussion paper over beleggingsbeleid pensioenfondsen*
- *Beleidspapers*
  - ▶ *NEA papers over FTK*
  - ▶ *NEA paper over sociale zekerheid*
  - ▶ *NEA paper over geïndexeerde obligaties*
  - ▶ *NEA paper over basisfuncties pensioenstelsel*

The Three-Pillar Pension System Revisited: the Case of the Netherlands

---

- *Conferentie 7-8 oktober 2010*
- *Bijdragen te publiceren in boekvorm*
- *Voorlopige inhoudsopgave*

1. Introduction

1. Westerhout

2. The Multi-Pillar Pension Scheme

1. Hinz, Barr, Van Ewijk

3. Intergenerational Risk Sharing

1. Bohn, Knaap, Beetsma

4. Intragenerational Risk Sharing and Redistribution

5. Life-Cycle Savings

1. Bodie, Nijman, Koedijk, Van Vuuren

6. Summary and conclusion

1. Van Ewijk

Wat nog meer?

■ Onderzoek

- ▶ *Feitelijk beleid pensioenfondsen in het recente verleden (DNB data)*
- ▶ *Papers over behavioural economics*
- ▶ *Keeping up with the Joneses*
- ▶ *Papers over relatie tussen pensioenfonds en uittreedgedrag werknemers*

■ Onderwijs

- ▶ *UMBS Academy*
- ▶ *Master cursus vergrijzing en pensioenhervorming*
- ▶ *Master cursus OLG modellen*
- ▶ *Werkcolleges met klein GAMMA model*

■ Thema-bijeenkomsten

Een vervolg thema?

- *Proces*
- *Continuering en verdieping huidige thema*
  - ▶ *Ontwikkeling beleidsmodel met heterogeniteit tussen inkomens en bijziendheid*
  - ▶ *Ontwikkeling model dat is geënt op Keynesiaanse mechanismen op korte termijn en neoklassieke mechanismen op lange termijn*
  - ▶ *Methodologie risico's, discontering, waardering risico's*

Een vervolg thema? II

- *Verbreiding risico en risicodeling tussen generaties*
  - ▶ *Verbreiding naar collectieve sector: tweede pijler, eerste pijler, overheid (schuldbeleid)*
  - ▶ *Gezondheidszorg*
  - ▶ *Belastingbeleid*
  - ▶ *Stochastische ALM analyses*
  - ▶ *Intragenerationale risico's: arbeidsmarktsituatie, leefsituatie, inkomen en vermogen*

Vragen aan klankbordgroep

---

1. *Wat zijn de meest prangende beleidsvragen voor de toekomst?*
2. *Welke onderzoeksvragen zijn het meest urgent?*
3. *Hoe kijkt de klankbordgroep aan tegen verbreding en verdieping?*